

BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

GODINA XXVIII • BROJ 331 • SRPANJ 2022.
Cijena 2 KM • Za inozemstvo 2 €

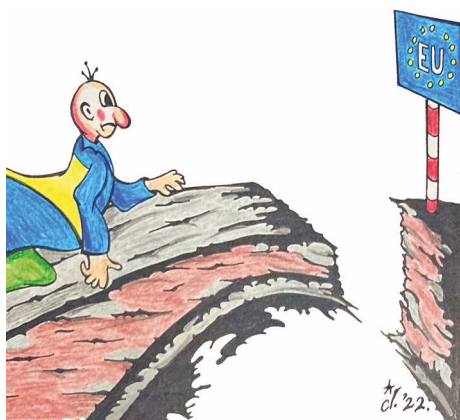
ISSN 1512-813X

9 771512 813006

Prošao još jedan vlak. Bosna i Hercegovina nije dobila dozvolu za ukrcavanje, odnosno nije dobila kandidatski status za pristupanje Europskoj uniji. Po zaslugi. Jer politička klika u Sarajevu bila je to shvatila kao jedinstvenu priliku da se prošverca. Savršena šansa bila da se zaigra na sažaljenje birokratske Europe i da se izbjegne protokol ispunjavanja uvjeta. Eto mi smo (pro)Bosanci jadni i ugroženi, pa primaknite i nas malo sebi, makar kod krila ako ne može u krilo. To je toliko tipično za naš mentalitet. Poruka je to i vlastitom društvu, za onoga tko išta konta, a glasi: ne pada nam na pamet poboljšavati bilo što u državi, ni unaprijediti život, ni pogledati svoje stanovništvo, mi smo takvi kakvi jesmo. Kad će Europa to već jednom shvatiti i okaniti se pokušaja da nas prvo dovede u red pa onda primi. Ljuti smo, uvrijeđeni. Tako se ne postupa s nekim tko ti se nameće da ga primiš u kuću. Primi me, ali mi ne određuj kako se trebam ponašati. Što ako je tvoja kuća; imaš mjesta, imaš novaca, možeš me uzdržavati da i ne osjetiš, popusti me sa svojim kućnim redom. Spavat ću dokle ja hoću, pit ću ka(h)vu kad ja hoću, vi idite i radite, briga me... To je glavni problem *bosančerosa* koji hoće da je neki faktor, a da ničim ne doprinosi i ne prihvaća red.

Naime, Europsko vijeće dodijelilo je na svom nedavnom zasjedanju status kandidata Ukrajini i Moldaviji, a – dok su vrata bila odškrinuta – BiH je željela proletjeti kroz njih. Međutim, EU u slučaju BiH inzistira na ispunjavanju uvjeta, a ovim je dvjema progledala kroz prste. Zašto? Realno, Ukrajina i Moldavija realno nisu spremne za kandidatski status kao što nije ni BiH, ali je ta odluka više političkog (ili geopolitičkog) karaktera, isforsirana nemilosrdnom ruskom invazijom na Ukrajinu i neposrednom ugroženošću Moldavije. Odluka EU lidera je također izraz moralne podrške Zapada vladama u Kijevu i Kišnjevu koje su proeuropske. S druge strane, BiH je proširenjem NATO-a izvan "željezne zavjese"

IZMEĐU DVA BROJA

već postala dio mnogo većeg sigurnosnog sistema, makar još uvijek bila formalno izvan punopravnog članstva. Također, BiH kao država u ovom trenutku nije direktno ugrožena kao što je to slučaj s Moldavijom ili Ukrajinom, koje se geografski nalaze na periferiji sistema kolektivne sigurnosti. Vjerojatno su europski lideri imali na umu prvenstveno te geografske okolnosti, pored drugih unutrašnjih pitanja, kada su izostavili BiH. No, strateške odluke NATO-a s nedavnoga proširenog (pokazalo se: i povijesnog) samita u Madridu važnije su od odluka Europskog vijeća o dodjeli kandidatskog statusa, smatraju pojedini analitičari dodajući da je za sigurnost BiH mnogo važniji proces euroatlantskih od europskih integracija. Uostalom, kandidatski status Ukrajine i Moldavije ima samo moralnu jačinu, dok će se na punopravno članstvo tih država u EU zasigurno čekati godinama, pa možda i duže.

Satirući se oko toga kako Europskoj uniji predstaviti da su u BiH uvijek oni drugi (odnosno drugi i treći) loši, a samo jedni dobri, "branioci državnog poretka" standardno su se izblamirali. Kad iz Unije progovore o dubokoj korupciji u BiH, napominjući da su u tome sve tri strane jednake, političko Sarajevo zamukne ili

ustrajava objašnjavati: da, ali shvatite – dežurne su babaroge **Dodik** i **Čović** (personifikacije srpske i hrvatske politike u BiH).

Daleko od toga da su bh. političari iz bilo kojeg naroda, što bi se reklo, cvječke. To je ipticama jasno, ali oni igraju svatko u svom filmu sve dok ih birači izabiru za te uloge. Pasivni promatrači mogu se oko toga samo buniti, ali tako neće promijeniti činjenicu da u BiH vlada opća iskvarenost. A to nije poredak. I situacija je u najboljem slučaju – zabrinjavajuća.

U prošlome broju stali smo kod propitivanja mogućih socijalnih i ekonomskih mjera za ublažavanje inflacije. Barem linearnih, pa neka pomognu i onima "dublje džepa". I što se u međuvremenu desilo? Donesena mjera, a evo i koja: delegati u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH usvojili Zakon o Proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza BiH za 2022. godinu, kojim će se, između ostalog, povećati plaće parlamentarcima za 500 KM.

Lokalno, predstoji onaj mjesec dana u godini kad grad i okolica živnu, kad zaredaju druženja i manifestacije, kad parkiranje postane problem. Kao što je slučaj s turističkim mjestima. No, Vareš od turizma još uvijek dijeli toliko toga. Na dolasku pod granicu općine, uz samu glavnu cestu, dočeka prizor otvorene nelegalne deponije smeća. I kad bi stajalo uz njega, pa i na engleskom (npr. Produced by Breza), teško će to itko razlučiti i pojmiti. Inspektori, navodno, zbog toga redovito kažnjavaju Općinu Breza, ali nisu se još dosjetili naložiti hitno uklanjanje deponije. Ljetne vrućine, zaudara, zgađuje, predstavlja izvor zaraze... To je slika i prilika Bosne koja, sukladno već rečenom u gornjim pasusima, hoće poprijetu u Europu.

B

POTPORA LISTU "BOBOVAC"

Josip Dodik, Hrvatska – 40 €,
Hedviga Tomić, Srbija – 20 €,
Srpko Pantić, Slovenija – 50 €,
Terezija Miočević, Hrvatska – 50 KM,
dr. Krešimir Mlivončić, Njemačka – 50 €.

Svima hvala lijepa!

Izdavanje ovog broja potpomognuto
je sredstvima Središnje uprave
Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak"
i sredstvima Središnjega državnog ureda
za Hrvate izvan Republike Hrvatske

IZ ŽUPNIH MATICA

VAREŠ Umrli: Marija-Dragica Marković rođ. Selaković (1949.),
Darko Gavran (1961.).

BOROVICA Umrli: Ana Dominović (1939.),
Ruža Marković (1930.).

Fotografija na naslovnici: Č. Jelić

Obraćanje načelnika Maroševića na ceremoniji u Sarajevu

Nagradu poklanjam svojim Varešanima

M. Marijanović

U Sarajevu, u hotelu "Holiday" 7. srpnja 2022. godine, održana je 43. ceremonija proglašenja najuspješnijih europskih menadžera i ličnosti godine, prema izboru Europske nezavisne agencije iz Sarajeva. Među dobitnicima takvog priznanja vareški općinski načelnik **Zdravko Marošević** našao se drugi put. Ne zna se da je ijedan drugi općinski načelnik ili gradonačelnik to ponovio, a toliko ga načelnici u BiH nisu dobili (zacijelo i neće) ni jedanput.

Gala večer dodjele priznanja okupila je mnogo uglednih ljudi iz poslovnog svijeta, ponekog iz politike i diplomacije. Koje je razine ta manifestacija i tko su ljudi koji primaju te nagrade najbolje govori podatak da su, pored najuspješnijih europskih menadžera iz jugoistočne i srednje Europe, nagrađene i europske ličnosti godine. Za nagradu "Ličnost godine" iz Europske unije nagrada je uručena predsjedniku Slovenije **Borutu Pahoru**, a od država kandidata za ulazak u Europsku uniju **Stevi Pendarovskom**, predsjedniku Sjeverne Makedonije. Priznanje "Najambasador" dobila je ove godine veleposlanica Austrije u BiH, **Urlike Hartmann**. Tradicionalno, predsjednici država i "najambasador" priznanja su dobili za poticanje i razvoj regionalne gospodarske i druge suradnje.

Iako je prvenstveno riječ o nagradama za investiranje i dugogodišnje uspješno

vođenje biznisa, Europski nezavisni žiri je odlučio ovoga puta dodijeliti tri specijalne nagrade ljudima koji, kako je rečeno, "imaju najveće, svjetske rezultate u svojim branšama izvan biznisa, a s područja su zapadnog Balkana i šalju pozitivne poruke i pronose slavu ovog regiona". Ta tri dobitnika žiri je svrstao u kategoriju "svjetski a naši", a oni su: tenisač **Novak Đoković** za oblast sporta, glumac i redatelj **Dragan Bjelogrić**, za filmsko ostvarenje "Toma" (posvećeno pjevaču Tomi Zdravkoviću), te **Senad Hadžifejzović**, novinar i urednik, vlasnik Face TV-a, za 30 godina televizijske informativne emisije "Centralni dnevnik".

"U 42 dosadašnje dodjele nagrada i priznanja ove Agencije, nagradu je dobilo oko 550 uspješnih menadžera i ličnosti godine, od čega oko 400 menadžera, 17 predsjednika država i vlada, 37 načelnika i gradonačelnika, 32 ministra, itd. Nagrada je izrasla u globalni brend autoritet s najvećim rejtingom u Evropi, prije svega zato što se dodjeljuje isključivo za ostvareni uspjeh i vanserijski rezultat; znači onima koji nagrade zaslužuju, bez političkih i drugih kalkulacija", kazao je **Bane Škrbić**, predsjednik Organizacijskog odbora ceremonije.

Kad se ove godine došlo do politike i dužnosnika u toj branši kazano je da je izborom svega dvojice nositelja izvršnih funkcija pokazano što Agencija za izbor najboljih menadžera misli o vrednovanju onih čija je zadaća služenje narodu. Kao

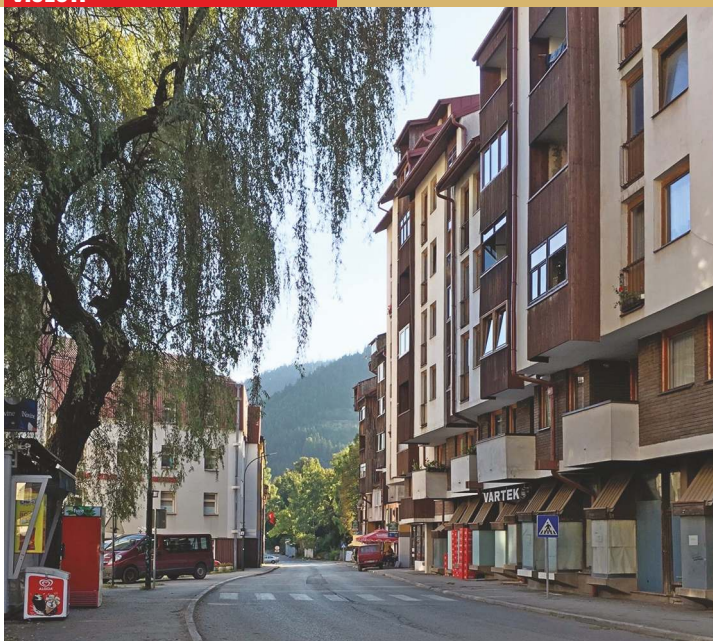
svijetli primjeri posebna priznanja su primili **Adnan Šteta**, ministar prometa u Vladi Kantona Sarajevo "za izuzetan doprinos razvoju transportne infrastrukture u Kantonu Sarajevo" i **Zdravko Marošević** koji je dobio zlatnu plaketu kao europski najnačelnik općine "za izvanredne rezultate u razvoju općine i izuzetan doprinos stvaranju ambijenta za bolji život svih građana Vareša". U voditeljskom predstavljanju načelnika Maroševića navedeno je da je, kao kandidat manjinskog naroda, na izborima podržan većinom glasova svih građana Vareša za drugi mandat zaredom.

Prilikom uručjenja posebno mu je istaknuto uspješno vođenje Općine Vareš, zalaganje u suradnji i razvoju biznisa, te suradnji s drugim gradovima. "Osvjedočeni je borac za prijateljstvo i suradnju između kompanija i naroda, razvija i širi prijateljstvo među ljudima, suradnju i optimizam, te je istrajan u povezivanju ljudi, građana i naroda bez granica, zbog čega je zaslužio ovu nagradu", navedeno je u obrazloženju žirija na čijem čelu je **Vibor Mulić**.

Po uručjenju priznanja vareškom načelniku Maroševiću pružena je i čast da se kratko obrati (a prilikom za obraćanje nakon dodjele dobili su samo odabrani pojedinci), pri čemu je izjavio: "Kad se sagleda Vareš u nekom prošlom vremenu i ovom danas, vjerojatno se moji Varešani diljem svijeta sada pitaju – da li je to moguće? Jest, moguće je, a jedina definicija, jedini recept je: rad, red, disciplina, odgovornost. To je današnji Vareš i ovu nagradu danas poklanjam svim svojim Varešanima, kako u Varešu, u Bosni i Hercegovini, tako i diljem svijeta. I pozivam vas ovdje: dođite u Vareš, uvjerite se u naše ljepote i pogledajte naše uspjehe. Zasigurno ćete tada promijeniti mišljenje uvidjevši da i u Bosni i Hercegovini postoje ljudi koji žele dobro ovoj državi i našem narodu."

Podsjetimo, prethodni je put priznanje za općinskog načelnika godine Marošević dobio na 37. ceremoniji proglašenja u Banjoj Luci 7. prosinca 2017. Ovoga puta, uz osobne prijatelje i predstavnike vareških medija, na dodjeli priznanja došli su ga podržati i tri direktora: iz JKP Vareš, Eastern Mininga i poliklinike Eurofarm.

Ceremoniju dodjele izravno je prenosila Face televizija, snimali su i javni RTV servisi, a u zabavnom dijelu programa nastupili su **Lejla Piljević**, **Hari Varešanović** (Mata Hari) i **Neno Murić** s pratećim bendom.

Sjednica Općinskog vijeća

Dana 30. lipnja 2022. godine održana je 17. sjednica Općinskog vijeća Vareš. Na dnevnom se redu našlo 12 točaka, a cijelo je zasjedanje proteklo, nije pretjerano ustvrditi, u idiličnu ozračju. Netipično (budući da je izborna godina), ali vareški.

I još je nešto bilo netipično. U svom uvodnom obraćanju općinski načelnik **Zdravko Marošević** nije mnogo izvještavao o aktivnostima između dvije sjednice, o čemu se u javnosti putem sredstava informiranja uglavnom već dovoljno zna; govorio je o nekim inicijativama koje bi trebale dolaziti iz baze, od predstavnika mjesnih zajednica. Govorio je o tome jer se građani obraćaju njemu izravno; često ne birajući trenutak zgrabe priliku da se požale na svakodnevne probleme u vezi komunalnog reda i tome slično. Na dva se problema posebno referirao.

Rezanje drva za ogrjev u gradskoj zoni jedan je od tih. Ne bira se dan, ne bira se vrijeme, a već je rečeno – ni mjesto. Zbog toga je načelnik osobno inicirao donošenje Odluke koja bi korigirala te pojave. Drugo na što su mu se žalili, ovoga puta neki seljani, jest ponašanje lovaca. Zna se koji je dan u tjednu određen za njihov hobi, i to je u redu, ali ima sela po kojima oni ne poštuju propise. Oružje nije u futrolama, konzumira se alkohol, unosi nemir i nesigurnost. Pozvao je mještane onih sela gdje se to uoči da takvo ponašanje prijavljuju policiji jer nije sve načelnikova nadležnost. Osobno će, kazao je, zahtijevati od novog vodstva Lovačkog društva da se poštuje zakon i koji se toga ne pridržavaju da budu sankcionirani privremenim oduzimanjem oružja. Negdje se izvjesi neka upozorenja da je "lov u toku" i ostanu zaboravljena pa mještani ne znaju na koje se područje i na koje razdoblje to odnosi i što to uopće predstavlja po pitanju njihovog kretanja na vlastitim posjedima.

Spomenuo je na koncu jednu zanimljivu ponudu od Varešanina u iseljeništvu koji se stavio na raspolaganje da dovede svoje profesionalno osposobljene i adekvatno opremljene komunalne radnike, a njih bi se angažiralo da uklone stara i odavno prerasla stabla u gradu. Pritom bi (napokon) stručna osoba odredila koja stabla treba ukloniti. Načelnik je zaključno kazao da će istražiti zakonske mogućnosti za takav angažman tvrtke iz inozemstva, imajući na umu pitanje pokrivenosti osiguranja radnika.

Prve četiri točke dnevnoga reda odnosile su se na izvješća javnih ustanova za proteklu godinu i to Doma zdravlja, Centra za socijalni rad, Opće biblioteke i Dječjeg vrtića. Sve četiri ustanove dobile su pozitivne ocjene za svoj rad i izvješća su jednoglasno usvojena. Najduže se ipak raspravljalo o radu Doma zdravlja, a i sam direktor **dr. Fikret Operta** imao je potrebu dati usmenih napomena. Iz njegova izlaganja saznalo se da je u Domu zdravlja 65 uposlenika, od čega 12 liječnika, dok se još 12 (specijalista) povremeno angažira. Zdravstvenih osiguranika Vareš ima manje od 6.400 i broj konstantno opada; primjerice, prije 4 godine bilo ih je 7.100. Po izjavi direktora, godišnje u Varešu umre oko 180 osoba, dok je broj novorođene djece oko 30. Najčešći uzrok smrti su bolesti krvožilnog sustava, a potom maligne bolesti. Pandemija Covida-19 kroz protekle je dvije i pol godine prouzročila smrtni ishod kod 57 osoba. Vijećnici su u diskusiji imali stanovitih primjedaba na uposlenike Doma zdravlja, uz ogradu da je riječ o pojedinačnim slučajevima.

Izvješće o radu Savjeta mjesnih zajednica s područja općine Vareš u 2021. godini donijelo je još jednu zanimljivu točku jer je pokazalo da na tom planu i dalje ima puno prostora za napredovanje i poboljšanje rada. Četiri mjesne zajednice nisu dostavile izvješća (Planinica, Javornik, Ravne i Očevija) pa se ne zna jesu li i što radile; kod nekih opet izvješća puna manjkavosti i nedosljednosti, a neke nemaju otvoren žiro račun. Zbog onih čiji predstavnici rade i korektno o tome izvješćuju, objedinjeno izvješće nije odbijeno, ali je stručnoj općinskoj službi naloženo da se s vodstvima mjesnih zajednica ozbiljnije pozabavi na sređivanju stanja.

Završne tri točke bile su Informacije o realizaciji triju strategija – razvoja omladinske politike, razvoja kulture, turizma i sporta, razvoja i unapređenja socijalne zaštite. Sve tri su definirane za petogodišnje razdoblje (2019-2024.), a Informacije su se odnosile na izvršenje u 2021. godini. Vijećnici su kod prve dvije strategije izašli s primjedbama da u realizaciju nisu uvrštene aktivnosti nevladinog sektora, kojih je nesporno bilo, dok su izvjestitelji o strateškom dokumentu izvjestili u strateškom smislu, ne ulazeći u pojedinačne aktivnosti pojedinih aktivnih udruga, klubova, folklornih društava i sl. Nezavisni vijećnik **Dario Dodik** iskoristio je priliku da, na primjeru vlastitog biznisa, još jednom podsjeti odgovorne kako pojedini turistički i smještajni kapaciteti i dalje nisu uvršteni u službene podatke s kojima Općina istupa.

B

KVALITETA
KOJA SE
ČUJE!

HRVATSKI RADIO BOBOVAC
e-mail: radiobobovac@hotmail.com

Predstavnicima mjesnih zajednica s menadžmentom Eastern Mininga

Informiranje o planovima i utjecajima rudnika

M. Marijanović

U glednici i predstavnici mjesne zajednice Mir, u svom domu kulture 27. lipnja 2022. godine, zakazali su sastanak s upravom rudarske tvrtke Eastern Mining kako bi se iz prve ruke informirali o tome hoće li i kakvoga utjecaja otvaranje pogona za preradu rude na Tisovcima imati na okolno područje pa time i na njihovu sredinu. Zanimali su ih svi aspekti, počevši od zaštite okoliša do mogućnosti zapošljavanja. Sastanku se osobno odazvao direktor Eastern Mininga Adnan Teletović, uz pratnju šest članova uprave zaduženih za različite oblasti. To su u mjesnoj zajednici Mir ocijenili ozbiljnim prihvaćanjem poziva i usrdno zahvalili na tome. Prije svih govorili su trojica predstavnika mjesnih zajednica: kako Mira (Ivo Dusper), tako i Stupnoga Dola (Emir Likić) i Bijeloga Borja (Dražen Malbašić), koji s Mirom graniče. Oni su izložili ono što tišti svaku od ovih mjesnih zajednica. Stupni Do i Mir zajedničkim projektom isposlovali su asfaltiranje lokalnog puta i time ukazali predstavnicima tvrtke na svoju otvorenost za svaku suradnju, ali i dobrodošlu podršku. Na Bijelome Borju, gdje je situacija demografski najlošija, i cesta je najlošija. Počinju je koristiti i predstavnici tvrtke, i to duž sela, pa su i očekivanja mještana takva da se tvrtka uključi u poboljšanje stanja na putu. Direktor Teletović poslije će se na to referirati i kazati da jedan dio te lokalne ceste, predviđen za transport rude, svakako ulazi u planove tvrtke, ali da u ostalom dijelu nadležnost nad cestom zadržava Općina pa samim tim i obvezu kako zimskog tako i ljetnog održavanja.

Prije nego će se posve prepustiti riječ predstavnicima tvrtke, sa suživotom i mukotrpnom poslijeratnom izgradnjom goste je dodatno (i vrlo emotivno) upoznao Mladen Radoš. Živi u Švedskoj, ali kako je sve češće u selu gotovo se može reći – povratnik. Unutar oblasti za koju je kompetentan uključio se i Jozo Matošević. A "konferansu" s konkretnim pitanjima za predstavnike tvrtke vodio je dr. Goran Grabovac. U ime načelnika općine nazočio je izaslanik Mario Mirčić.

Može li vodoopskrba Mira doći u pitanje kad se i tvrtka uključi kao potrošač vode s istog izvorišta, jedna je od prvih bojazni. Rečeno im je da se to neće desiti i objašnjeno koji su količinski omjeri u potrošnji vode između lokalnog stanovništva i tvrtke. Potvrđeno je također da ni potencijal izvorišta nije do kraja iskorišten odnosno da postoje sigurne rezerve kad bi došlo do toga da postojeći dotok nije dovoljan. Pitanje otpadnih voda; može li se ponoviti ekocid kakav se pamti iz vremena rada rudnika Veovača? Neusporedivo, rekoše iz tvrtke, zato što su danas (za razliku od onda) u primjeni najnovije tehnologije izdvajanja ruda i što je cijeli proces osmišljen tako da se bazira na zatvorenom sistemu, bez ikakva ispuštanja toksičnih tečnosti i mogućnosti izbijanja ekoloških incidenata. Zadovoljni su bili predstavnici Mira i ovim i drugim odgovorima, a predstavnici i predstavnice tvrtke održali su i prezentacije; svaka je bila popraćena slajdovima. Omogućen je i kratki uvid u pripreme radove na otvaranju rudnika, na sasvim drugom kraju općine iznad sela Borovica. Na kraju su naširoko predstavljene aktivnosti tvrtke koje donose pozitivne efekte za cijelu lo-

kalnu zajednicu (zapošljavanje lokalnog stanovništva, iznajmljivanje stambenog i poslovnih prostora, otvaranje poliklinike, mogućnost pokretanja malih biznisa i samozapošljavanja itd.).

Za naglasiti je da je predložena i trasa transportne rute od eksploatacijskog polja do postrojenja prerade, a ona je u međuvremenu pretrpjela značajnu izmjenu. Ranije je predstavljano da će petu dionicu, od vijadukta (ispod Rajčevca) do završne točke na Tisovcima činiti trasa probijena uz Zagarski potok. Od toga se ipak odustalo, kako je objašnjeno, zbog konfiguracije (prevelik uspon) pa će se transport vršiti lokalnom cestom sve do Bijeloga Borja, a koja će za tu svrhu biti proširena i bit će uklonjene fortifikacije koje su nekoć štatile cestu dok se transport rude s Brezika vršio žičarom. Koliku će uštedu sredstava kompaniji donijeti jednostavno donesena odluka o uključivanju na postojeću prometnicu (u odnosu na prvobitni plan ulaganja u izgradnju potpuno nove ceste uz Zagarski potok) i kamo bi ta sredstva mogla biti prenamijenjena, to nije pitanje kojim bi se Mirjani bavili, ali trebao bi ga zato otvoriti Odbor za suradnju s lokalnom zajednicom. Novi je moment bilo i pojašnjenje tvrtke u svezi s odustajanjem od eksploatacije zlata; rečeno je da bi izdvajanje zlata bilo preskupo i upravo ekološki problematično pa je to prevagnulo u odluci da primjese zlata skupa s jalovinom idu natrag, u zatrpavanje iscrpljenih dijelova rudnika.

Dvosatni je sastanak završio ručkom koji su Mirjani pripremili za sve sudionike, a na odlasku su svim gostima darovali i domaćega pčelinjeg meda.

Večer (vrovskih) sjećanja

M. Marijanović

Mjesna zajednica Pržići u svome je domu kulture 19. lipnja 2022. godine pozvala na druženje u povodu "Sjećanja na ljude i događaje vrovskog podneblja". Program je bio, nekadašnjim riječnikom rečeno, cjelovečernji. Na kulturnom meniju (a poslije programa za sve sudionike pripremljen je i bogati gastronomski) zanimljivi sadržaji. I sveobuhvatni. Mogli su bezmalo tematski biti razdijeljeni i na dvije-tri večeri. Ali kakva su vremena, i koliko god nedostajalo dobrih druženja, sudionike i goste danas nije tako lako dozvati i okupiti.

Službeno je goste pozdravio Jakov Malbašić u svojstvu člana Savjeta mjesne zajednice, a glavno izlaganje, koje će se protezati u više točaka, imao je Toni Petković. Predstavljan je već toliko puta kroz svoj entuzijastički rad na polju istraživanja mitološke prošlosti i predaja vareškog, ne samo vrovskog kraja. Mnogo je raznih podataka nanizao, ali ovdje ćemo prenijeti tek neke koji se tiču Vrovine.

Područje Vrovine danas čine naselja: Diknjići s lokalitetom Krst (1184 m), Pržići (s visinom do 1219 m), Mlakve, Tisovci, Daštansko, Višnjići, Bijelo Borje i Mir. Sjeverno od Vrovine pogled se pruža prema planini Zvijezdi (1381 m) i njenim nastavcima ili krakovima, jugozapadno prema visovima i padinama Bogoša i Peruna. Oko 1580. godine, u osmansko doba, upravna jedinica (džemat) Daštansko obuhvaćala je 6 naselja: Brkulje, Daštansko, Prsica, Šikulje, Tisovci, Višnjica (Diknjići i Mlakve tada pripadaju Kokošinju). Prostor prije svega obilježava šumsko i rudno bogatstvo koje se prostire od Vareša preko Diknjića, Brezika pa sve do Pržića i dalje. Brezička ruda je na visoku glasu, a i samo ime Pržića vezano je za preradu rude. Ovaj prostor bio je po mnogo čemu izdvojen od ostatka Vareša,

ali ipak neodvojivo vezan za njega – kazao je Petković i dodao – imao je svoju industriju i poljoprivredu, svoje šume, pašnjake, kulturu i u neka ranija vremena više od jedne crkve. Pred kraj programa Petković će navesti podataka iz novijeg doba, iz prošlog stoljeća, kada su Vrovci postigli da imaju dom kulture i u njemu vrlo bogate sadržaje, zatim kino, školu, zdravstvenu ambulantu, prodavaonicu, čak i brijačnicu i mesnicu.

Rudarstvo je na Vrovini ponovno aktualna tema. Tako je o radu i planovima tvrtke Eastern Mining, čije je sjedište uspostavljeno na Tisovcima gdje će se izgraditi i novi pogon za preradu obojenih metala, kratko izlaganje imao Benjamin Hinger, a o geologiji i mogućnosti otvaranja geološkog muzeja na Pržićima još jedan predstavnik tvrtke Marko Matić.

Uslijedilo je i podsjećanje na jednu ženu s Vrovine, Mandu Malbašić; svojedobno bila vrijedna šnajderica, a našla se među prisutnima. To je izvedeno kroz pročitano priču pod naslovom "Moja prva večernja haljina".

U ime mjesne zajednice Mir obratio se Mladen Radoš te iznio kratko razmatranje o trajno otvorenom, mada ne i presudno važnom pitanju – pripada li (i) to selo Vrovini. Najprije je ocijenio da su okupljanja poput ovog korisna: ne zbog starijih koji se poznaju, već zbog mlađih generacija koje dolaze – da znaju odakle su, da znaju o ljudima i događajima koji su vezani za mjesto njihovog porijekla. A onda je, kao i uvijek, posvjedočio svoj ozbiljan pristup svakoj temi i posvećenost svakom zadatku kojeg se primi, rekavši: Ovih dana sam intenzivno razgovarao s ljudima o tome da li je Mir dio Vr(h)ovine ili nije. I jedni i drugi imaju podijeljena mišljenja. Ako gledamo zemljopisno, malo smo dalje od ovih povezanih sela. S druge strane, puno nas toga povezuje: od rodbinskih veza, kulture i tradicije, načina života itd. Prihvaćamo da smo dio ove zajednice. Inače, Mir je vrlo staro naselje i prvi put se spominje 1604.

godine prema jednom turskom popisu, istaknuo je Radoš.

Pripremljeno je izlaganje i o demografiji vrovskog prostora, njega je pročitala Vedrana Mirčić. Podaci o tome potječu još iz 1654. godine, a u izradi je i "Demografski priručnik" koji će po objavi biti pohranjen u pržičkome etno-muzeju, tako da će zainteresirani s ovoga područja imati uvida u svoj rodoslov. Nakon demografije, novi tematski blok u kome je Petković iznio svoje spoznaje o crkvi sv. Ane na Diknjićima i religioznom životu kroz protekla stoljeća.

Igor Hinger, voditelj vareških tamburaša i vrovski zet nadovezao se izlaganjem o grobljima i zvonima na području Vrovine. I tu je izneseno zanimljivih detalja, a za groblje na Diknjićima, kao jedno od najstarijih na Vrovini, vjeruje se da svojim postojanjem seže u srednji vijek. Zatim je istupio Mario Bogeljić, primivši na sebe da pročita pripremljeni referat o Zvezdangradu i o raznolikoj flori vrovskih prostora.

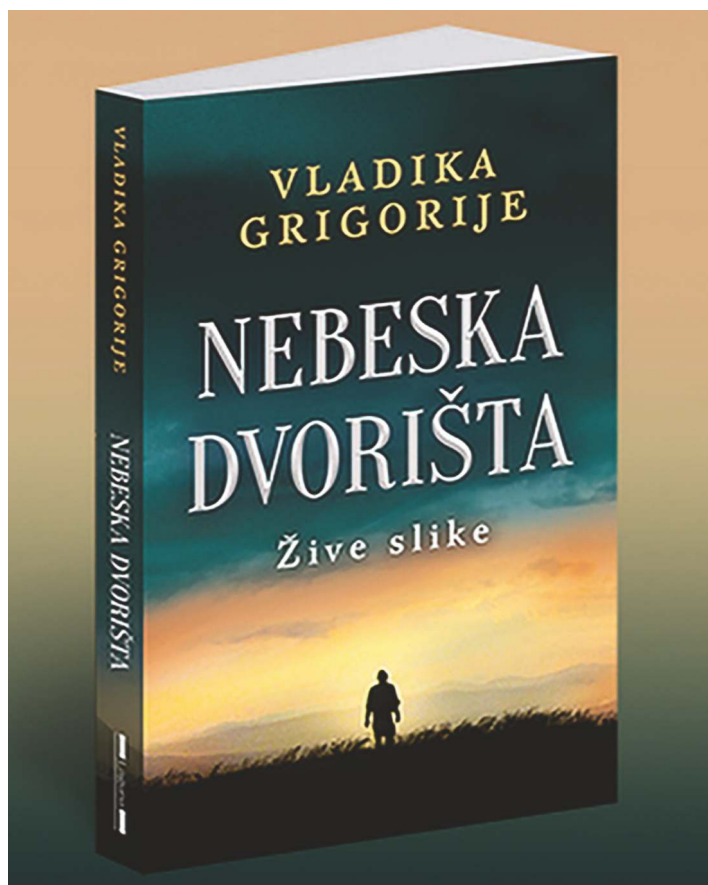
Nastavljeno je s prozom, pročitana "Vrovska ljubavna tragedija", a onda u maniri *stand up* komičara prisutne razgaljuje Nino Bogeljić kazivanjem nekoliko šaljivih anegdota čiji su vinovnici bili stari Vrovci, među kojima i njegov pok. otac zvani Šoko. Željko Franjić sljedeći je na bini sa svojim prisjećanjima na postojanje i rad kulturno-umjetničkog društva "Branko Jelić" Pržići. Franjićeva oca zvali su Šuldik, a pred kraj će Petković u jednom čitanju podsjetiti na desetke nadimaka ljudi na Vrovini, pa je i to bio zanimljiv dodatak.

Bilo je također i poezije. Pjesmu "Željezna rijeka" Tvrtka Jelića recitirala je Vanja Anđić, pjesmu Željka Mirčića zvanog Tetak "Malo gorko, malo slatko" pročitao Viktor Malbašić, a pjesmu Zdrave Stanišića "Pržičke igranke i Vrovci", mještanima posebno dragu jer ih imenuje i opisuje, s publikom je podijelio Benjamin Hinger. Uvodni i završni dio ovog druženja, kao i nekoliko numera između nastupa govornikâ, odsvirali su vareški tamburaši; dakako, odjeveni u narodne nošnje i predvođeni Igorom Hingerom.

Uz Varešane i pojedine goste iz drugih krajeva općine ovu su vrovsku večer, posvećenu nematerijalnoj baštini svih vrsta, svojim dolaskom uveličali i vareški župni svećenici – fra Leon Pendić i fra Tomislav Brković. Glavni pokrovitelj u ovoj prilici, kao i u svakoj zadnjih godina, bio je Mario Bogeljić, uspješni poduzetnik koji se svako malo pojavljuje na rodnoj Vrovini upravo zato da nešto ne propusti podržati. Podršku je iskazala i Općina Vareš odnosno općinski načelnik Zdravko Marošević, a program vodila Danijela Pavlić.

Pod točkom Nine Bogeljića (za stolom: D. Pavlić, T. Petković i J. Malbašić)

KATARZIČNE ISPOVIJESTI

(Vladika Grigorije: *Nebeska dvorišta*,
Laguna, Beograd, 2022.)

Nakon četiri knjige u posljednjih pet godina *Preko praga* (2017.), *Biti s drugima* (2018.), *Gledajmo se u oči* (2019.) i *Veći strah od života nego od smrti* (2021.), pred nama je nova knjiga Mladena Durića (1967.), odnosno Vladike Grigorija, današnjeg episkopa dizeldorfskog i svenjemačkog

Željko Ivanković

Nova knjiga Vladike Grigorija s naslovom *Nebeska dvorišta* i podnaslovom "Žive slike" čini zbroj uspomena iz ratne 1992. uz cijeli niz popratnih asocijacija. Knjigu čine dokumentarističko-literarizirani zapisi koje autor snažnom emocijom drži na okupu i uvezuje u cjelinu do razine na kojoj se o knjizi može govoriti i kao o autobiografskom romanu. To su sjećanja na uzvareli ratni Beograd 1992. s autorovim ekskurzima na hrvatska područja na koja je Beograd već izvezao rat, kao i osobno visokoemotivno življenje sudbine rodnog mjesta što kulminira obiteljskom dramom te, ne najposlije, i vlastitim opredjeljenjem za monaški život.

Svima nama još uvijek svježije sjećanje na beogradsko generiranje ratova iz devedesetih autor osvježava i dopunjava i frag-

mentima "iznutra", insajderskim svjedočenjima o okupljanju na Kosovu, o šenlučenju srpske vojske u Okučanima, o beogradskim tzv. intelektualnim kružocima u kojima se "kuju" već aktualni i budući ratovi, o kriminalnim likovima, tj. vođama paravojnih formacija, o studentskim antimiloševićevskim nemirima u Beogradu...

A onda sve to postupno pa sve intenzivnije počne natkriljivati osobna briga zbog istih takvih ratnih igara, premda ovaj put u malom, u njegovoj rodnoj Planinici, i na primjeru koji se pokaže kao krajnje osobna priča.

Od ispovijesti mladog čovjeka o vlastitom nacionalizmu, preko njegova iskustva iz beogradskih nacionalističkih salona i svjedočenja o nacionalizmu beogradske čaršije, o ulozi Kosa i Udbe u proizvođenju rata, kriminalno-rakijskom patriotizmu, mladi student teologije dolazi do pojedinačnosti na kojoj sve počiva i na kojoj u biti sve i funkcionira. Dolazi do brige za vlastito selo, do brige za njemu bliske ljude, pa i one najbliže – za obitelj. Tad se pokaže ona Borgesova kako na svijetu ustvari postoji samo jedan čovjek, a sve ostalo je statistika. Bez toga ova bi priča bila nemoguća.

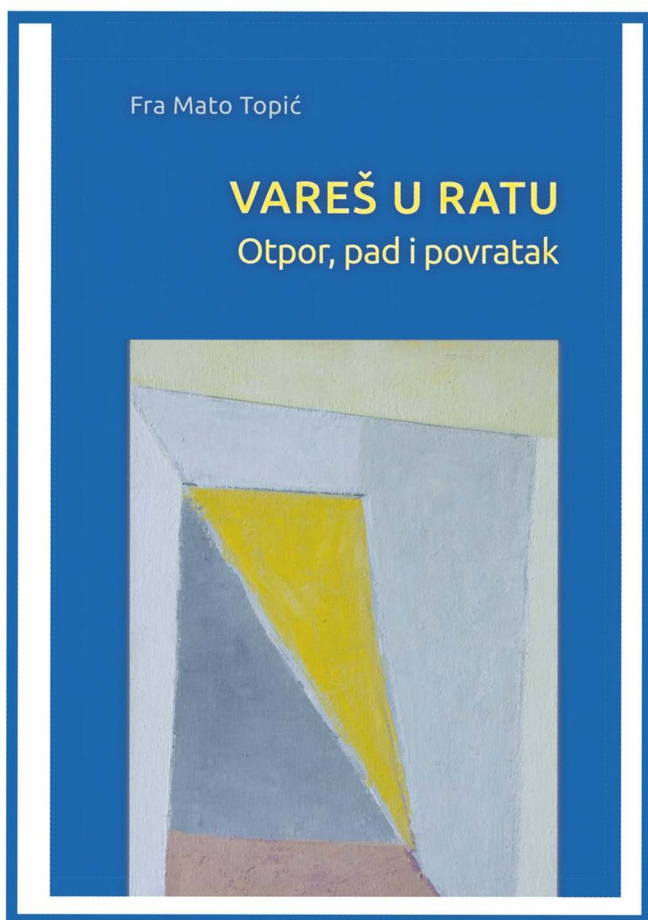
A taj jedan, krajnje individualiziran čovjek, u okviru što ga čini ratnohuškačko ludilo, počinje živjeti posve osobnu dramu, dramu strahova, bojazni, nade, molitve, starozavjetnog pogađanja s Bogom i najposlije katarzu koja ga odvodi u monaštvo, a um mu pročišćuje do mjere da može, premda krajnje reducirano, svjedočiti i o ambijentu iz kojega je sve krenulo, pa i o iskustvima periferije gdje se rat, osim kad se nas osobno tiče, uvijek "događa nekome drugom".

U toj katarzi dobivamo Grigorijeva svjedočenja o "ćosavom i mlohavom vojvodi", "Udbinom doušniku Šešelju", o vođi *Belih orlova* "do groteske slavloljubivom i nadobudnom čovjeku, ustvari arogantnom kalkulantu i u osnovi kukavici, čije je nasilje način da se izbori s tom frustracijom, pravi mali Gebels (uprkos krupnom tijelu), hodajuća naoružana frustracija", "o dvije hiljade vojnika u Okučanima" (autor ne kaže otkud oni tu i što će uopće tu!), "koji piju, pucaju u zrak i niko ne zna šta treba da radi"...

U toj slici ambijenta autor je na asocijativnoj razini spreman govoriti i o vlastitom iskustvu iz služenja JNA kad spozna je kako u vojno-zapovjednom kadru JNA "imamo posla s monstrumima", pa kako su "na Baniji, hrvatska sela sređena, a srpska zapuštena i nesređena", sve dotle da nas podsjeti na srpsko paljenje Vijećnice i znani univerzalno testirani ratno-provokativni model: "Napadnemo sami sebe da bismo mogli da napadnemo njih. Ništa drugo nego beščašće."

Zahvaljujući svemu tome autor "stječe legitimitet" govoriti i o iskustvu svoje male zavičajne zajednice na području općine Vareš. Čudne prilike u čudnom Varešu, rekao bi autor. Pišući o političkom puču u Varešu i ljudima koji su reprezentirali neki novi Vareš 1992. – 1993., a koji autora na poseban način tangira, on govori i mnoge lijepe stranice o nekom ranijem Varešu koji on pamti i zna. Dakako, autor svjedoči i o vlastitoj intervenciji u taj prostor kad je s pukovnikom V. helikopterom naoružavao Planinicu.

Napad HVO-a na Planinicu, pogibija nekih autoru dragih ljudi i teško ranjavanje njegova brata, cijelu priču, kako knjiga ide kraju, posve svode na intimističku dramu, koja autorovo prozno svjedočenje postepeno pretvara u neku vrstu augustinovskih *Ispovijesti*, zajedno s veoma emotivnim literarnim spomenikom majci, čime knjiga dodatno stječe svoj poštovanja vrijedan *raison d'être*.

Kronika fra Mate Topića

Iz tiska ovih dana izlazi knjiga fra Mate Topića "VAREŠ U RATU. Otpor, pad i povratak". Sa svojih 878 stranica, bogato potkrijepljenih dokumentima i fotografijama, *debelo* najavljuje čega će tu sve biti moguće pronaći. Fokusira se na razdoblje od 1991. do 1999. godine, posljednju dekadu dvadesetog stoljeća i zasigurno jednu od bizarnijih u povijesti ovoga grada. Bio je rat. Ostale su posljedice, ali je izmakla svaka odgovornost. Tako i kazne izostale, samo će sud povijesti na kraju svima *uzeti mjeru*. Jedini način da se zlu i rascvalom nečovještva toga doba stane barem na rep, da ne izmigolji sasvim, bio je, kao i uvijek što je – zapisati. »Zapiši pa će i Bog upamtiti«, kako bi to rekao junak Ive Andrića. Danas kad se posumnja u bilo što, što je hinjski skrojeno od onih odozgo, ili će biti iz pod-zemlja pa time odozdo, odmah je to teorija zavjere. No, kako ova knjiga promatra političke i ratne igre s Varešom iz retrospektive, ona razotkriva školski primjer zavjere u praksi. Dvije pokvarene i podmukle

Svečana promocija knjige "VAREŠ U RATU. Otpor, pad i povratak" održat će se 28. srpnja 2022. godine u dvorani Radničkog doma u Varešu u 19 sati. Nastupit će tom prilikom i vareški tamburaši. Knjiga će na promociji biti prodavana uz prigodan popust, a u Varešu će biti dostupna na dva prodajna mjesta: u župnome uredu Vareš i u redakciji lista "Bobovac". Cijena u redovitoj prodaji – 50 KM.

politike, unatoč međusobnoj omraženosti udružene u počinjenju povijesnog zla nad Varešom, sve su uradile kako su i zamislile, ali jednu stvar previdjele: Vareš nije od jučer. U Varešu će te netko ubilježiti i ukoričiti. Na kojoj si strani povijesti bio i koja je strana povijesti ona *prava* – to će reći sama povijest.

Zašto je "odrađen" Vareš i tko je (sve) u tome sudjelovao ili doprinio – po tim pitanjima ova knjiga ne pretendira presuđivati niti davati konačne odgovore, ali prilaže obilje građe da o tome može rasuđivati onaj tko želi i treba. Da su kolovođe pohare Vareša i opstrukcije povratka time činili dobra djela, živjeli bi u njemu i danas te se ponosili, a ne sklonili se tko zna gdje. Ova knjiga nema problem s tim da se u njoj prikaže i *svoje* kakvi jesu. Nimalo ne bježi od toga da čitatelj prepozna osobe, događaje i lokacije čija se provjerljivost bazira na faktografiji kolektivnog sjećanja na ne tako davna zbivanja, a svjedoci su živući i još u *pameti*, s izuzetkom onih izmanipuliranih i nepoštenjem zadojenih.

Na tom je fonu i ono što stoji u autorovu predgovoru, iz kog u nastavku prenosimo jedan dio.

"Dugo sam čekao s objavom ove kronike. Svjesno sam pravio što veći odmak od ratnog vremena jer je riječ o materiji koja je vrlo osjetljiva. Znamo da ni u jednom ratu nema toga tko bi posjedovao potpunu istinu jer se mnoga ratna događanja planiraju i realiziraju skrivena od očiju javnosti. Budući da više ljudi ima više informacija, u pripremanju svoje građe za tisak uzimao sam oveće tekstove drugih svjedoka koji su se nalazili na nekom drugom u tom vremenu meni nedostupnom mjestu kako bi svatko mogao radi objektivnosti usporediti moj tekst s bilješkama drugih.

Vareš, koliko god izgleda da je u prometnoj komunikaciji 'na kraju svijeta', ipak ovaj grad nikada pa ni tada nije bio otok. To se osobito može vidjeti u pripremanju rata, u samom ratu i poslije rata. Ništa se nije slučajno događalo. Da bismo mogli prepoznati uzroke i posljedice svih zbivanja, bilo je potrebno sagledati okolnosti i prilike u drugim krajevima Bosne. To je razlog da sam ovdje navodio i druga događanja u Bosni i svijetu koja su bitno utjecala na našu sudbinu.

Ova kronika obiluje jednostavnim i lijepim, ali i vrlo snažnim svjedočenjima koja su od izuzetne važnosti. Zapažanja običnih ljudi su dragocjena. Osobitu vrijednost imaju svjedočenja koja do u detalje opisuju strah, mučenje, gledanje smrti u oči ili prizivanje vlastite smrti. Neizmjereno su važna svjedočenja koja govore o zaštiti drugog čovjeka od pogibelji i po cijenu vlastitog života. Zaborav svih tih svjedočenja, ili barem ovih zapisanih bio bi grijeh.

Ovu kroniku sam uokvirio u ram širine od četrdeset godina. Priču sam započeo sa svojim prvim dolaskom u Vareš kada sam zabilježio sliku grada iz onih mirnodopskih, slavnih dana Vareša, dana koji još nisu mirisali na rat i zlo. Drugi kraj rama stavio sam u ovo naše vrijeme, četrdeset godina poslije prvog susreta s Varešom i s ozbiljnim odmakom od rata. Usporedba ovih dvaju vremena trebala bi ponuditi valjane općeljudske zaključke."

U knjizi, međutim, ne treba smatrati nipošto manje vrijednim one zapise i dokumentarnu građu koja govori o lijepome i ljudskome kroz spomenuto rđavo vrijeme. Bilo je tu i kulture i entuzijazma i čudâ koja su se pokušavala ostvariti samo da se život (Hrvata) u Varešu odupre namijenjenoj sudbini...

Nakladnik je – HKD "Napredak", Podružnica Vareš.

R. R.

Kako smo u prošlom broju i najavljivali, dogodilo se da imamo knjiški plodno ljeto: mislimo pritom na knjige vareških autora ili koje su vareške po sadržaju (ili i jedno i drugo). Kao da je sve po nekom dogovoru, a nije. Među pet njih koje su ili objavljene ili pred izlaskom (za koji dan), doprinos vareškoj publicističkoj sceni donijet će tako i književni prvijenac Borislava Topalića pod naslovom **Prilozi za ostavinsku raspravu**. Knjiga se izdaje u nakladi Opće biblioteke Vareš, a u nastavku donosimo koju riječ više o sadržaju prenoseći recenziju njezina urednika.

Napomena: knjigu Borislava Topalića bit će moguće nabaviti kod autora, a u Varešu u redakciji lista "Bobovac" po cijeni od 15 KM.

S posvetom rodnom Varešu

M. Marijanović

I ma knjigâ i knjigâ. Neke nastanu iz računice, neke iz duše. Pred vama je jedna iz klase ovih drugih. Svojevrsni testament. Knjigu ovu, i sav u njoj ispisani tekst, autor odredio zavičaju. U njemu onomad osnovao Zavičajnu zbirku pri Narodnoj biblioteci. (Što s ovom knjigom nema nikakve veze, ali zanimljiv je i značajan podatak.) Rodni je Vareš, autoru kao i tolikim drugim, posljedično nakon posljednjeg rata, spao na uspomenu. Nekud se djenulo sve ono što je nekad bilo, onoga časa kad je nestalo nje: (druge) Jugoslavije. I sama je na ratu nastala 1945., pa poživjela svojih 45 godina. O tome kako bijaše rasti u njoj – i rasti skupa s njom – Topalić posvjedočuje posve beskompromisno, a tim svjedočanstvom obuhvaća i cijelu svoju familiju. Tako prenosi kazivanje na surovo polje životnih sudbina, a knjiga kroz to dobiva iznimno intimnu intonaciju. Anegdotalno se dohvaća još pojedinih vareških ljudi, od kojih dobrohotne imenuje. Koji u te ne spadaju, prikazani su kao oblik pojavnosti i ni spomena ne zavređuju.

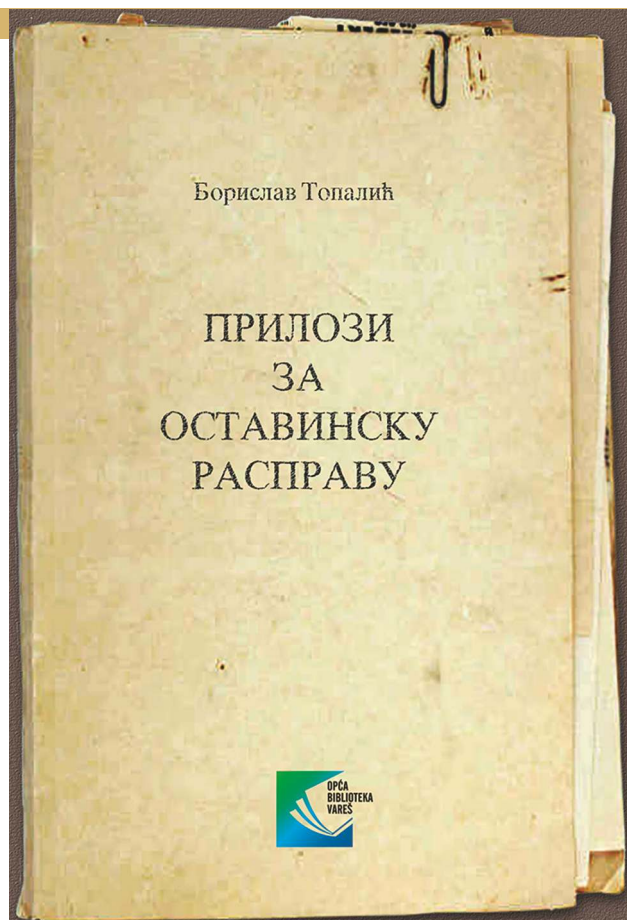
Kad su knjizi, uz moćnu memoarsku konstrukciju, lišenu konfabulacije, dozidane brojne esejističke depandanse, postignuto je da se unutar nje samjerava ljudska jedinka u svom doprinosu životu, zajednici, lokalnoj historiji. Topalić piše sa stavom čovjeka koji u svakom trenutku ima na umu kako se "ljudske vrijednosti čuvaju samo na jedan način: tako da se stalno provjeravaju". Njegove su introspektivne refleksije stoga vrlo često etičkog karaktera, podržavaju svijest o povijesti i

vremenu, a cijelo štivo upečatljivo je lirski obojeno. Posebnu dimenziju knjizi daju metafizički pasaži, s povremenim pogledom u (daleku) budućnost.

To što je autoru, svojedobno profesoru književnosti i srpskohrvatskog jezika u vareškoj "Gimnaziji", ovo prva (ukoričena) knjiga, vuče na samo jednu pomisao: šteta što ih već nije imao još. Kraj tolike moći zapažanja i takvog dara kazivanja, gdje sve pršti od lakoće izraza, stilske dovršenosti i suptilne duhovitosti, Topalićeve je *Priloge* obogaćujuće čitati. Rijedak će autor, u kulturi balkanskih prostora naročito, tako dati na uvid toliko privatnog i do kraja senzibilnog, što ovu knjigu podiže za još jedno mjesto više. Jer zna se kako je gruba i vratolomna balkanska prošlost, te u kakve sve rukavce vodi kad se tamo malo zađe.

Iako je u svojoj osnovi duboko osobna, ova knjiga sasvim je sposobna da – na konto autorove bestaktične neposrednosti – čitatelja takne, obuzme, osvoji.

B

NABAVITE U "NAPRETKU"

Nakon što je u prvoj polovici ove godine prestala s radom knjižara "Ami", koja je između ostalog imala u ponudi publicistiku i druga (lokalna) recentna izdanja, posljednji preostali prodajni punkt za knjige je – redakcija lista "Bobovac" (u bivšoj upravnoj zgradi "Vranice" odnosno GP "Bobovac"). Pored knjiga čije naslovnice vidite u priloženom "katalogu", u ponudi je još najmanje toliko starijih naslova (koji su iz naklade HKD "Napredak", Podružnice Vareš), kao i drugih vareškom čitateljstvu zanimljivih knjiga. Napominjemo da i dvije najnovije vareške knjige, predstavljene na ovoj duplerici, postaju dijelom ove ponude čim izađu iz tiska, ili preciznije – početkom treće dekade tekućeg mjeseca.

Sarkofag (grobno mjesto) sv. Jadvice...

...i mjesto gdje se čuvaju njezine moći

Jadviga, poljska kraljica (II)

Piše **Željko Ivanković**

Dakako, sve dosad (u prošlom broju) rečeno o Kraljici ili mnogo više od toga dade se naći i u svakoj priručnoj enciklopediji, ali... I ovdje zastanem, koji plodan život, život ispunjen do vrha i naprasno ispijen do dna čaše sa samo dvadeset pet i pol godina, pa sve nekako kušam zamisliti neku današnju ženu (ili svejedno – muškarca) koja ode s ovog svijeta s nepunih 26 godina i s takvim velikim djelom iza sebe. Koliko je to moguće? Ako i zanemarimo da je Wojtyła bio krakovski nadbiskup, ako i zanemarimo njegovu poljskost, njegovu naklonost jednoj svakako velikoj poljskoj ženi, još uvijek ostaje njezino nevjerovatno djelo zbog kojega je zavrijedila biti svetica, svetica aktiviteta, svetica učinjenog, ma što to od 1997. naovamo Crkvi i kome drugome značilo. I ostaje duboka svijest da je naših gena unijela u svoj aktivitet i u taj veliki svijet.

I sad me ne pitajte zašto mi je od svega toga što sam pobrojao Wawel bio najvažniji, a vavelska katedrala vrhunac emocionalnog doživljaja Krakova. Rekao sam emocionalnog!

Zvati nešto Brdo Wawel, ili samo Brežuljak Wawel, što visinom ne dobacuje ni do 230 metara, nama koji dolazimo iz brdovite zemlje prije bi izazvalo podsmijeh nego ozbiljnu pažnju. To bi možda bilo veliko brdo u Nizozemskoj, u Apeldoormu, kod moga prijatelja Ive Kobaša, u kraju pješćanih brežuljaka Veluwe ali...

No, stanimo ovdje, imaju Poljaci i Tatari i u njima čuvena skijališta Zakopane, da se ne misli da je Poljska samo ono što

joj ime kaže, ali ne postoji važnije brdo u cijeloj Poljskoj i u cijeloj poljskoj povijesti od Wawela. Ja sam se samo malo čudio pojmu brdo ili brežuljak.

A na njemu, na tom brežuljku nad Vislom, dvorac Wawel i vavelska katedrala i u katedrali – povijest Poljske u malom. Dobro, pretjerujem, jer povijest Poljske je mnogo veća, bogatija, važnija, kompleksnija, pluralnija... Mnogo! A koliki bi bili sretni i ponosni da imaju i samo ovoliko. Samo? Ma samo mi na um pada što sve mi nismo u stanju uraditi da bismo svijetu pokazali i zрно onoga čime se volimo hvaliti kad spominjemo svoju tisućgodišnju povijest. Oprostit ćete mi ovdje, premda intimno i posve neuspjelo, čak drsko, premda samo na razini asocijacije, uspoređivanje Bobovca i Wawela.

A ovdje je, ipak, riječ o barem tisuću godina vidljive povijesti i stotinu slojeva jedne velike priče. Uh, što sve, koje sve asocijacije ne prostruje čovjekom dok se uspinje uz Wawel prije nego mu se otvori pogled na meandar Visle u podnožju.

No, ne možete se oteti dojmu da je Katedralna bazilika sv. Stanisława i Wacława samo srce tog svijeta. Fizičko, emocionalno, intelektualno, nebesko i zemaljsko...

Ona je, kao i krunidbeno i grobno mjesto jednog dugog razdoblja poljske države, danas gotovo više muzej nego sakralni objekt. Kad kažem muzej, mislim prije svega na plaćanje ulaznice da bi se uopće unutra ušlo, a kad već uđete, onda ste i definitivno sigurni da ste u muzeju jedne velike povijesti. Živom muzeju, naglašavam sebi, obilazeći katedralu i gledajući tko je sve unutra sahranjen. Tu

ste na groblju petnaestak poljskih kraljeva i kraljica, poljskih svetaca, nacionalnih heroja i državnika, pisaca.

Dakako da su mene tu najviše zanimali pisci Norwid i Mickiewicz, te Jadviga Poljska. Iznenadilo me da je tu sahranjen Lech Kaczyński, ali onda i da su tu dva mjesta posvećena Jadvigi. Jedno je njezin sarkofag, a na drugom su mjestu njezine moći. Pa, i nije to za čuđenje, mislim se, to je njezino poljsko nacionalno svetište. I premda nije dopušteno fotografirati, kako propustiti tu sitnicu, mislim se, kad danas i svako dijete ima mobitel s dobrim foto performansama.

I dok se potom uspinjem Sigismundovim tornjem do Sigismundova zvona iz 1520., i borim se sa svojom akrofobijom, bivam nagrađen pogledom kakve su mi na sličnim visinama, uz sav moj strah ili za sav moj strah, poklonili sv. Petar u Rimu, Empire State Building u New Yorku, Eiffelov toranj u Parizu, televizijski toranj u Berlinu, praterski panoramski kotač i slična mjesta, neskromno mislim na vrijeme kad je Bosna bila dijelom te iste Europe, a bobovačka zvona, doduše mnogo manja od Sigismundova, u svijet isprćala naše vitezove ili Europi, Anžuvincima davala kraljice Elizabetu ili Jadvigu.

Jesam li, pitam se, manje nostalgican od nekih vareških ljudi koji Jadvigu Poljsku, unuku plemenite kuće Kotromanića, žele, sad već kao sveticu, vratiti na naše prostore? Doduše, oni je u svijest prizivaju iz jednih, ja iz posve drugih razloga, ali emocije nam ipak draži i njeguje nikad ugasla svijest o našoj pripadnosti Kraljevskim zemljama.

Bit će da tu vrstu nostalgije bude u nama i loša vremena u kojima živimo, pa se putem Jadvige utječemo svojoj boljoj prošlosti.

(svršetak)

B

Koraci ka uspostavi tradicije

M. Marijanović

U Borovici je 10. srpnja 2022. godine u župnoj crkvi služena misa u spomen na sv. Jadvigu. Ovo je šesti put da je poljska svetica, bosanskog kraljevskog porijekla, prisutna u molitvama borovičkog puka, a koji se na misu odazvao gotovo kompletan: izostali su samo oni kojima je zdravstveno stanje to onemogućilo. Pridružili su se dobrim dijelom i oni Borovičani čija je sadašnja adresa u Varešu. Misu je predslavio vlč. Zbigniew Porcz, rodom Poljak, koji je na službi župnoga vikara na otoku Pagu, u Zadarskoj nadbiskupiji, a koncelebrirao je domaći župnik vlč. Vlado Vrebac. Svećenik s Paga došao je u Borovicu posredovanjem Mladena Miletovića, koordinatora štovanja sv. Jadvige u ime Zavičajne zajednice Borovičana i župe Borovica. Poslije mise zajednički objed u župnom dvoru za (ove godine malobrojne) goste i predstavnike medija. Naime, molitveni je susret, uz naš list, popratila i Radiotelevizija Herceg-Bosne, tako da medijska potpora nije izostala, a ona se čini utoliko važnijom u prilici kada je to izgledalo kao jedna sasvim obična nedjelja u Borovici. Na koncu prenosimo izjave dvojice svećenika i koordinatora susreta, koji ustrajava u ovom projektu.

Vlč. Zbigniew Porcz: Ovdje sam došao zahvaljujući gospodinu Mladenu. Ja, iako Poljak, nisam znao sve o svetoj Jadvigi, općenito znam jesam, da, ali sam sada dublje proniknuo u njezin život, koliko je stvarno bila velika žena i kršćanka. Zahvaljujući njenom djelovanju i putevima kojim nas upravlja Gospodin, meni je drago da se ovo ispunilo po njoj i ispunjava se

u nama. Ja danas mogu zahvaliti Bogu da sam kao svećenik na ovom brdu, na ovom lijepom mjestu koje je, kako se može vidjeti, postojano u vjeri. Ja sam isto potekao iz radničke obitelji kakve su živjele ovdje. Znamo kako je važno imati obitelj, imati svoju kuću, svoje polje, viknuti to je moja međa, ali kažem samo: daj Bože da se to čuva. Ovaj današnji svijet, Europska unija, koji žele nekako izbrisati granice, oni bi brisali i naš identitet. Zato je važno ovo: ako ljubiš svoj dom, ako ljubiš svoj kraj, narod, od Boga će doći mudrost i snaga za ustrajnost u tome.

Mladen Miletović: Ove godine navršavaju se 623 godine od smrti svete Jadvige. Kroz njezino štovanje mi je vraćamo na ove prostore odakle su njeni korijeni. Njenim spomendanom koji obilježavamo ovdje mala župa Borovica, gdje živi četrdesetak žitelja, postaje poznatija sada možda više nego što je bila poznata kad je ovdje živjelo oko tisuću i petsto župljana. A ovo je još uvijek samo početak i ja vjerujem, na tome se i zalažem, da te veze postanu čvršće i još značajnije za naš hrvatski narod u Bosni, a posebno u Varešu i Borovici.

Vlč. Vlado Vrebac: Važno je svakako da Bosna, ali i da Borovica ne ostane u zaboravu kako svjetske religiozne, možemo reći katoličke javnosti, tako i onih koji štu-

Tijekom mise u spomen sv. Jadvige, vlč. Zbigniew Porcz

ju svetu Jadvigu, to su pogotovu Poljaci kojima je ona bila kraljica. A nadamo se u dogledno vrijeme, jer je to prije pandemije bilo u planu, da ćemo otići u Poljsku na hodočašće gdje ćemo predstaviti ovaj svoj projekt štovanja svete Jadvige u Borovici, kako bismo onda potakli, nadamo se, i neka hodočašća i smislenije planove za život, kako same Borovice tako i za hodočasnički turizam na ovom prostoru. **B**

Odvajanjem od tadašnje matične župe u Kraljevoj Sutjesci, 1922. godine Borovica je postala samostalna župna zajednica. Ove će godine stoga na patron župe (6. kolovoza) biti obilježena stota obljetnica, a svečanu misu u 11 sati predvodit će vrhbosanski nadbiskup Tomo Vukšić. Borovički župnik upućuje poziv svima dobre volje da se priključe podršci ovom velikom jubileju i samoj proslavi.

Festivalski sadržaji

Vareški art festival (VAART) pokrenut je nakon uspostavljanja Centra za kulturu i edukaciju Vareš, kao institucionalno osmišljena gradska manifestacija koja napokon zadovoljava temeljne grane kulture i zabave: književnost, likovnu umjetnost, teatar i glazbu.

Dio sadržaja koji će biti oglašeni na službenom plakatu već smo i sami u proteklim brojevima najavili ili na određen način predstavili. Npr. zbirku poezije Željka Ivankovića "Jeruzalemski murali" čijom će promocijom 22. srpnja u 19.30 u Radničkom domu biti otvoren ovogodišnji VAART, ili promociju CD-a koji je entuzijastički i posve samostalno uradio Mišo Zlović kao glazbeni omaž svom gradu i njegovim istaknutim vokalnim solistima. Koncert je na programu 23. srpnja u 20 sati. I o likovnoj koloniji u Borovici imali smo novinsko izvješće, a sada će radovi s kolonije biti i izloženi na otvorenom (26. srpnja).

U kazališnom segmentu dvije predstave u istom danu, 27. srpnja. Prva je za djecu, u bajkovit scenografski ambijent smještena monodramska maštarija. Lutak Nešutak oličenje je simpatičnog pričalice-lutalice koji će najmlađe povesti snenim stazama do zdenaca raznorodnih svjetskih bajki. Drugi komad, s naznakom 15+, na programu je navečer. Iza naslova "Američki san" tragikomična je ispovijest čovjeka koji je, tragajući za osnovnim ljudskim pravima na Zapadu, tražio svoj identitet, a vratio se s traumama. U obje predstave glumac je (odnosno narator) Elmir Krivalić.

Završnica festivala bit će (glazbeno) bučna, s memorijalnim koncertom u čast Ipeta Ivandića odnosno nastupom triju rock grupa 29. srpnja.

R.R. **B**

Očevija na zalasku srednjeg vijeka

Toni Petković

Stare zabilješke govore o kovačima u malom, neobično čistom i gostoprимljivom selu Očevija. Vrijeme je da i njega predstavimo fokusirajući se na sakralni objekt koji je selo imalo.

Kovačko selo ugleda se kada putnik prolazi cestom prema Olovu, a koju prema predaji izgradio nekadašnji austrijski vojvoda Potiorek (da bi mogao prebaciti svoje trupe na Cer).

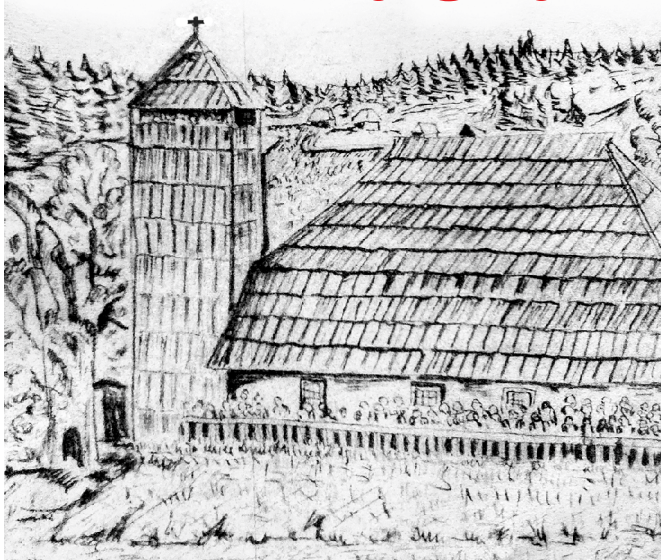
Očevija leži na 18 km udaljenosti od Vareša, razasuta po brežuljcima i u kotlini uz rječicu, na nadmorskoj visini 845 m. To je staro kovačko mjesto, čije se ime rano spominje u bosanskoj povijesti, a danas je jedino mjesto na Balkanu u kome još uvijek na starom (srednjovjekovnom) principu rade kovačnice zvane majdani.

Zahvaljujući činjenici da je u tom selu bio dobro razvijen kovački obrt, jer je majdana nekoć bilo dvadesetak, kovači (po vjeri katolici) imali su stanovite povlastice otomanskog carstva, a koje je isposlovao Andrija barun Brnjaković iz Olova 22. travnja 1677.

Zbog toga se Očevija mogla mirno razvijati, davati sinove na škole i dati zavidan broj inteligencije. Treba spomenuti dva velika crkvena dostojanstvenika, biskupe fra Gavru i fra Rafu Barišića, koji je jedno vrijeme bio i profesor na sveučilištu u Bolonji i slovio kao vrstan profesor i pedagog. Među uglednike spadaju i fra Filip Lastrić, te fra Rafo Barišić mlađi.

Koristeći se rečenim povlasticama, Očevija je imala malu drvenu crkvu, koja je 1829. godine bila obnovljena, poslije reformi koje su izvršene u čitavom osmanskome carstvu. Obnovljena je deset godina kasnije od obnove male crkve u Varešu. Danas više ne postoji jer je srušena, a umjesto nje izgrađena je 1952. godine kamena kapelica.

Po svom unutarnjem izgledu bila je slična maloj crkvi u Varešu, kao tipska rudarska crkvice. Da uz tu malu crkvu nije bilo drvenoga tornja, ne bi je prolaznik mogao razlikovati od običnih kuća oko

nje. Visoki drveni krov imao je ništa manje nego deset šavova šindre, što bi odgovaralo visini od oko osam metara. Uz to je bio na četiri vode, te tako dozvoljavao veći unutarnji prostor.

Crkvice je bila načinjena je od *japije* (tesane građe) s tri prozora, ugrađena sa svake duže strane, a koji su sa vanjske strane bili osigurani *demirima*. Sličila je običnoj bosanskoj kući, recimo jedne brojnije obitelji. Niski zidovi, tri do četiri puta manji od visine krova, načinjeni su na čert, i gradila ih je domaća ruka vještog majstora.

Do crkvice, kao samostojeći, bio je drveni toranj, sagrađen od četiri visoka hrastova direkta, *požiokan* i pokovan šindrom. Maleni krov na četiri vode, pokovan šindrom, izgledao je kao natakuta kapa i da na njemu nije bilo križa, sličio bi na sve osim na crkveni toranj. Uzdizao se iza velike stare lipe.

Ulaskom kroz malena vrata ukazao bi se prostor, za ono vrijeme ogroman, jer je polukružni svod, smješten pod visoki krov, dozvoljavao dva puta viši prostor od onoga što su zidovi pružali. Ožbukani i u bijelo obojeni unutarnji zidovi odavali su sliku jednostavnosti, ali i izraz poštovanja u čistoći.

Svod je bio drven, obješen na rešetki (što je za ono doba bio rijedak slučaj), pokriven šindrom, *figovanom* na preklop, zakovan čavlima zvanim *šindrašima*, što su ih izradili tamošnji majstori kovači.

Jednostavna izrada, složena po luku, teško je odavala prolaz jedne daske u drugu, jer je graditelj što više umijeća htio pokazati u ovom dijelu objekta dajući si slobode u izvedbi.

Maleni oltar, također jednostavne izvedbe, izrađen isto po domaćim ljudima; dakle primitivan, ali lijep, podijeljen u tri dijela i kao takav bio je svojevrsna replika glavnog oltara u vareškoj maloj crkvi. Dvije slike, s lijeve i desne strane, donesene iz Italije, pomno su čuvane uz uvjerenje da su djelo poznatih talijanskih slikara onoga vremena. U sredini prazan prostor i tabernakul s par ornamenata koji je odavao skladnu kompoziciju.

Par ornamenata na limu, kojim su bila okovana vrata i

umjetnički izrađeni *demiri* na prozorima, svjedočiše o osjećaju za ljepotom i ljubavi prema crkvi u svakom njenom detalju.

Na desnoj strani bijaše stolić, sa žutom knjigom uvezanom u kožu, onom prvom što niče u Bosni, s evanđelistarom pisanim bosančicom i povelikim ključem, ključem stare olovske crkve; sve u svemu kao jedan mali muzej. Par rudarskih lojanica i lučevih fenjera, u kojima su gorjele voštane svijeće, dodatno potvrđivale da se radi o rudarskoj crkvi, jer je u njoj bilo sve domaće i na domaći način izvedeno.

Malo niže stola na zidu visjela je karta sa slovima, a ispod nje u pravilnom redu par poredanih niskih klupica, zvanih *šćemlije*: to će reći da je tu u ono vrijeme bila organizirana i škola.

U sredini je, na običnom konopu, visjela oveća rudarska lampa kao kandilo u kojem je nekada bilo tzv. vječno svjetlo. Grubi pod, od tesanih dasaka-podnica, pokrivao je podlogu. I podnice su otesali *bradvini* pod udarcima Očevaca.

Vjeruje se da je u očevskoj crkvi Lastrić napisao svoju povjesnicu o Bosni, koju je kasnije tiskao u Italiji.

Ako je ovo što prenosim uistinu sve bilo tako, a imamo mnoge rezove vjerovati da jest, onda je to zaista bila kuća prosvjete i kulture onog vremena.

B

KOMPLETNA ORGANIZACIJA POGREBA
PRIJEVOZ POKOJNIKA U ZEMLJI I INOZEMSTVU
BUKETI • SVADBENI BUKETI • LONČANICE
SVJEŽE CVIJEĆE • POGREBNI VIJENCI

tel. +387 (0)32/ 843-083
061/ 753-522
061/ 783-326

Divlje orhideje

Ć. Omerhodžić

Područje općine Vareš je vrlo interesantno s aspekta biološke raznovrsnosti, a koristim dobivenu priliku da čitaocima lista "Bobovac" ukratko upoznam s divljerastućim orhidejama, kojih u našim krajevima ima oko četrdeset vrsta.

Gledajući godišnja doba, orhideje možemo naći od ranog proljeća do kasne jeseni. Svaka pojedina vrsta ima svoj specifični areal rasprostranjenosti; mnoge od njih vole livade, ali ima i onih koje vole šume, močvare, kamenita mjesta i suhe predjele. Možemo ih naći u svim bojama i nijansama, mnoge od njih su ljekovite. Orhideje spadaju u ranjivu grupu biljaka i pod strogom su zaštitom u svim evropskim državama. Bilo bi mi posebno drago kada bi ovaj zapis skrenuo

Primjerci divljih orhideja na vareškom području

pažnju na očuvanje i zaštitu ne samo orhideja već i drugog bilja na cijelom prostoru općine Vareš.

Poznati njemački herbalista Leonhart Fuchs je u svom djelu "Historia plantarum" crtežima predstavio šest različitih vrsta orhideja još 1542. godine, a u novije vrijeme izučavanje orhideja postaje posebna naučna disciplina – orhidologija.

Na našem području, rane orhideje salep-kačun počinju cvjetati po livadama Selačke planine još u travnju; ima ih u nijansama crvene i blijedo žute boje.

Zatim kreću s cvjetanjem mali, grimizni, majmunski, okrugli kačuni i mirisavi vimenjak. Nešto kasnije cvate piramidalna orhideja, bijela žuta i crvena zavrata, paukova, muhina, pčelinja kokica i kokoška. Kada nastupi ljeto kreću mnoge rijetke i zaštićene vrste: mrežasti kačun, šupljorep, širokolisna kaluđerka, *epipactis purpurea*, zobin kačun i močvarne bijele i pjegave orhideje. Poslije još nekih vrsta, u kasnu jesen posljednje cvjetaju mirisne spiralne orhideje kojih ima najviše u području Striježeva. **B**

JEDNA SVAKIDAŠNJA

U kutku svoje kičene okućnice, Radoslav Dodik

Čuvari (ljepote) grada

Selište, osunčana padinska periferija Vareša. Kaskadno se posložile kuće s mnoštvom lijepih okućnica, kao za natjecanje. A sve manje mlađih ruku koje bi pazile i njegovale da to ne izblijedi. Naselje je u procvatu bilo u drugoj polovici prošlog stoljeća, kad se srednja klasa mogla okriti lijepim prigradskim imanjem. Sad je to u raskoraku s vremenom. Mladima ni usred Vareša nije dobra lokacija; radije će bilo kakvu bilo gdje drugo, a što dalje od Bosne sve bolje. I srednja je generacija u Varešu deficitna. Otjerao rat, odveo posao. Dodijala prljava politika, dotukla nepoštena privatizacija. Kud sad sa svim tim što su očevi stvarali i čvrsto sagradili, da i djecu osiguraju. U to život uložili...

Mnoge bi se priče tako ispričati moglo. Od svega stečenog sad ništa ne treba. Još kad se ostane posve nasamo... Čovjek i ognjište. Ili sama žena; s bremenom godina, a zdravlje tanja. Stepence do kuće sve duže i duže, lako zamaraju. Ali bore se stari, ne posustaju sve dok se na noge može. I oko kuće još se *rikta*. Na odmorku, kad drukčije ne može. Cvijetnjak, gredice povrća, sve stalo u neobično malo kvadrata. I malinjak čak. Radoslav je jedan od takvih koji sve stiže sâm. To nije sporno, ima kad. Samo je pitanje: čemu više rad? Pomognu potomci, ne fali. Godina je prevršio 85. Postaju naravno teret. Ali... njegova okućnica i dalje čini jedan od kamenčića u mozaiku ljepote prigradskog naselja. **S.P. B**

Proizvodnja i trgovina
modnih tkanina i
modne konfekcije

71330 Vareš | ul. Zvijezda 25 (poslovna zgrada Bobovac)
tel./fax: 032 849 300 | e-mail: info@profitex.ba
www.profitex.ba

SJEĆANJE

BARBARA FRANJIĆ rođ. Krištić
(27.IX.1938. – 30.I.2022.)

Trajno ćeš ostati u našim najljepšim uspomenama.
Počivaj u miru!

Nevjesta Antonija Krištić, s djecom

POSLEDNJI POZDRAV

Našoj dragoj supruzi, majci, baki

MARIJI MARKOVIĆ rođ. Selaković
(1949. – 2022.)

Počivala u miru!

Obitelji Marković i Gavran

POSLEDNJI POZDRAV

Dana 25. lipnja u 62. godini života
preminuo je naš dragi

DARKO GAVRAN
(1961. – 2022.)

Teško je nastaviti živjeti bez tebe, vidjeti te
svuda a nigdje te ne pronaći. Jedina utjeha je
nada da si sada pronašao vječni mir i spokoj. S
ljubavlju koju smrt ne prekida, živjet ćeš zauvijek
u našim srcima.

Zahvaljujemo rodbini i prijateljima koji su bili
uz nas u teškim trenucima.

Majka Lucija, brat Ranko, sestra
Gabrijela, nevjesta Stanislava,
nećake Monia, Kristina i Klara

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 8. srpnja navršilo se 16 godina od preranog
odlaska našeg dragog sina i brata

NENADA BOŽIĆA
(8.VII. 2006. – 8.VII. 2022.)

S ljubavlju i ponosom što smo te imali čuvat ćemo
uspomenu na tvoj dragi lik. Počivao u miru Božjem.

Tvoje mama Ana i sestre s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 8. srpnja navršilo se šest godina od smrti našeg
dragog supruga i oca

TOMISLAVA RAJIĆA
(14.II.1957. – 8.VII.2016.)

Zauvijek ćeš biti naša ljubav i naš najveći ponos.
Počivaj u miru!

Barbara i Ana

U SPOMEN

Dana 9. srpnja navršilo se osam godina od smrti naše
drage mame, bake i punice

BARBARE DUŽNOVIĆ rođ. Kokorović
(1947. – 2014.)

Draga naša, s ljubavlju te se sjećamo i čuvamo u našim
srcima. Počivaj u miru Božjem!

S ljubavlju, tvoji najmiliji

IN MEMORIAM

(13.VII.2021. – 13.VII.2022.)

KATARINA PRSKALO

Godina koja je prošla bez tebe na ovom svijetu naučila
nas je da češće gledamo u Nebo i zahvaljujemo Bogu za tvoj
život. Hvala ti za sve dane koje si nam darovala, kroz ljubav,
dobrotu i toplinu. Kao što si i bila, zauvijek ćeš i ostati
najbolja majka na svijetu i ponosni smo što si bila baš naša.
Mama, nedostaješ nam i uvijek ćeš. Počivaj u miru Božjem!

Vole te tvoji Saša i Josipa

TUŽNO SJEĆANJE

(28.VII.2014. – 28.VII.2022.)

Dana 28. srpnja navršit će se osam godina otkako nije
s nama naš voljeni suprug, otac, svekar i djed

PERO ILIĆ Mirka

Počivao u miru!

Tvoji najdraži: Katarina,
Franjo, Josip, Violeta i Patricija

POETSKI KUTAK

Oproštaj

tko će sada u gradu
pitati za mene
kad prošlost ti si samo
a ja glas
koji se čini poznat nekim

poznanika sve je manje
onih
pojava visoka tvoja
što im fali
pa pred kavanom
kao u gradu tuđem
sjedim sam sam

poznanici tako me vide
ili ne vide
pozdravljaju il ne
pozdravljaju
znaju li o Bože
da kao kroz povećalo
debele naslage straha
i ništavila
u srcima im vidim

tko će sada u gradu
pitati za me
kad ni za marku poštansku
nemam

pa pisma pticama lakokrili
pod perje stavljam
da glas od mene
stigne tamo gdje treba

pohaban u stranu nagnut
crnu misao gonim
da ni meni ni tebi
nitko više ne može pomoći

Tvrtko Gavran
(iz poetske zbirke "Dar")

Davne školske uspomene

Prva je fotografija iz 1958. godine, na njoj učenici četvrtog razreda osnovne škole u Varešu i s njima učiteljica Sofija (Sonja) Kiš. (Fotografiju ustupila Nada Piljić.) Uz fotografiju je navedeno: čuče – Nada Mirković, iza nje Vukica Trišić, Ljiljana Čađo, Katica Marijančević, Nada Franjić, iza Antonija Dodik, Elvira (Dragica) Idžaković, Sonja Pejčinović, Katarina (Rinka) Kiš, Ljiljana Andrić, Jelena Jarčević, Marija Čingel, Ljubica Franjković, Miroslava Marjanović; stoje – Tomislav Slugić, Ljiljana Likić, Vinko Suljuzović, Zdravko Prkić, Josip Juroš, Rade Sekulić, Vjekoslav Crnković, Drago Čović, Ibrahim Bešić, Ibrahim Odošić, Eugen Grgić, Čamil Ajanović, Franjo Varešković, Nijaz Šahman, Alojz Krajinović, Mićo Anđelić.

Na drugoj su fotografiji učenici Niže realne gimnazije u Varešu 1952. godine, s razrednom Ljubicom Galović. (Fotografiju ustupio Radoslav Dodik.) Popis imena uz nju nemamo, ali sedamdeset godina nije prevelik vremenski raspon i zacijelo bi netko mogao prepoznati sebe ili nekoga svoga.

B

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Federacije BiH, broj 08-651-311-4/98, list "Bobovac" upisan je u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 817, a mišljenjem istog ministarstva oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda

osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš • za izdavača: Mario Mirčić • adresa uredništva: 71330 Vareš, Zvijezda 25, tel.: +387(0)66/116-025, fax: +387(0)32/843-094 • internetska adresa: <http://www.vares-bobovac.com> • e-mail: listbobovac@hotmail.com • žiroračun u KM: 3385802224035182 kod UniCredit Bank d.d., s naznakom: za list "Bobovac" • račun za devizne uplate: 20013680001, IBAN broj: BA39 3385 8048 2407 4883, SWIFT: UNCRBA 22 • cijena godišnje pretplate: BiH – 30 KM, zemlje regije i Europske unije – 80,40 KM (42 €), zemlje Beneluksa i Skandinavije – 92,40 KM (47,50 €), Sjeverna Amerika – 101,40 KM, Australija – 104,40 KM • naklada: 500 primjeraka • izlazi jedanput mjesečno • glavni i odgovorni urednik: Mladenko Marijanović • uredništvo: Zlatko Filipović, Čedomir Jelić, Dubravko Tokmačić i Mijo Vidović • tisak: "Dobra knjiga" d.o.o. Sarajevo

Za život baza, za vikend oaza

Nekada se u ovim novinama na ovoj stranici vodila rubrika o tome koliko koje selo ima stanovnika... Ima tome više od dvadeset ljeta. A ja, kako sam malo na svoju ruku, počinjem se baviti evidencijom koliko koje selo danas ima krava i ovaca. Vijaka, Ivančevo, Zvijezda... nijednu; Pržići desetak, a Pogar preko trideset. Kakva vremena dolaze, tko ima jednu kravu taj je dobrostojeći, a s dvije ili više bogat je domaćin.

Mater mi kazivala da sam rođen o svetom Anti, a žao mi što to nije bilo na Pogari.

Tokom prošlog, poganog rata, mnogi izbjegoše, sela opustješe, ali do sada se neki i vratiše, ili se *varakaju* da se po Varešu što duže zadržavaju; svako malo ukaže se nova vikendica ili zapne za oko neka nacifrana stara okućnica.

Ivica i Kristina dio godine mijenjaju užurbanu i nervoznu Njemačku za stanište na ivici pogarske visoravni. Gordan napušta urednu i ljudski osmišljenu Švedsku da cunja po Sjenokosu, kupuje njive i livade. Tomislavi-Tomi draža Pogar nego savršena Švicarska. Naš fra Mirko čim može utekne odnekud i dođe da se okrijepi mirisom četinara kraj svog nasada aronije. Neki dan

sretah i vrsnog znalca ove zemlje, novinara Boru Kontića gdje u šetnji sa svojim šarenim *cukom* provodi penzionerske dane. Kratko kaže: Sarajevo volim, ali Sjenokos ne bih mijenjao. Mnogi naši primorci spase se od gužve s jadranske obale i maknu ovamo u svoje drvenjare za odmor duše i tijela, i ljeti i zimi.

Pogar ima prodavaonicu, restoran s ribom i prirodnim vodom (kojoj ne treba dodavati leda), dom kulture i uz njega etno-muzej, a malo izmaknut i lovački dom.

Šetačima kroz hladovinu šume nije daleko Obla glava, a ni "Vigvam" na Zarudju. Glavno seosko raskrižje upućuje na razne strane, za Borovicu i Dubošticu ili prema drevnom Bobovcu i Kraljevoj Sutjesci. Povijesna podloga i divlja priroda dobro se nadopunjuju. Smirujući vidici, bajkovita okolica, sličnost predjela s turistički razvijenim Zlatiborom na primjer, priziva da nađemo koga tko će tu ljepotu prepoznati i naučiti nas kako već jednom organizirati turizam.

Dok u večernji smiraj ispraćamo vreli dan, sjedeći na *pritkući* i bistreći prošlost i sadašnjicu, net-

ko zaiska od domaćina kakav *lajb* da se ogrne. Jest na djelu globalno zagrijavanje, ali ljetna noć pod zvjezdanim nebom u okolini Zvijezde ne zna ništa o tome.

B

